

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst
RT I 2001, 50, 288

Alaealise mõjutusvahendite seaduse ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seadus

Vastu võetud 16.05.2001

Välja kuulutatud
Vabariigi Presidendi 28. mai 2001. a otsusega nr 1070

I. Alaealise mõjutusvahendite seaduses(RT I 1998, 17, 264) tehakse järgmised muudatused:

§ 1. Kogu seaduses asendatakse sõnad «eri-õppekasvatusasutus» sõnadega «kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kool» vastavas käändes.

§ 2. Paragrahvi 3:

1)lõike 1 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 5) kohustus elada vanema, kasuvanema, eestkostja või perekonnas hooldaja juures või lastekodus;»;

2)lõike 2 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 2) üldkasulikku tööd käesoleva seaduse § 1 lõigetes 2 ja 3 sätestatud juhtudel;».

§ 3. Paragrahv 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«§ 4. Koolikorralduslikud mõjutusvahendid

(1) Alaealiste komisjon võib kooskõlas põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega (RT I 1993, 63, 892; 1999, 42, 497; 79, 730; 2000, 33, 195; 54, 349; 71, õiend; 95, 611) kohaldada järgmisi koolikorralduslikke mõjutusvahendeid:

- 1) kasvatusraskustega 7.–9. klassi õpilaste eraldi klassi suunamine;
- 2) pikapäevarühma suunamine;
- 3) kooliinternaati suunamine.

(2) Alaealiste komisjon suunab alaealise põhikooli või gümnaasiumi juures olevasse kooliinternaati juhul, kui alaealine ei täida koolikohustust tulenevalt kodusest olukorrast. Alaealine suunatakse kooliinternaati kooskõlastatult alaealise elukohajärgse valla- või linnavalitsusega ning selle kooli direktoriga, kuhu alaealine suunatakse.

(3) Enne alaealise õiguserikkumise asja arutamist alaealiste komisjonis teeb selle sekretär kindlaks, milliseid kasvatusmeetodeid on alaealise suhtes koolis rakendatud.»

§ 4. Paragrahvi 6 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (1) Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kool on põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse alusel moodustatud kool, kuhu õpilane suunatakse alaealiste komisjoni taotlusel kohtumääruse alusel.»

§ 5. Seadust täiendatakse §-dega 6¹–6³järgmises sõnastuses:

«§ 6¹.Kasvatuse eritingimused kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste koolis

(1) Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli õpilase valduses ei või olla esemeid ja aineid, mille loetelu kinnitab Vabariigi Valitsus määrusega.

(2) Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli direktoril või tema volitatud isikul on õigus õpilase juuresolekul avada õpilasele saadetud posti- või muid saadetisi.

(3) Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli direktoril või tema volitatud isikul on õigus õpilase juuresolekul võtta temalt ära käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud loetelusse kuuluvad esemed ja ained.

(4) Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli direktoril ning teistel töötajatel ei ole õigust kontrollida õpilase kirjavahetuse ja telefoni või muude üldkasutatavate sidekanalitega edastatavate sõnumite sisu.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud loetelusse kuuluvate esemete ja ainete äravõtmise kohta koostab kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli direktor või tema volitatud isik viivitamatult protokoll, kuhu kantakse:

- 1) protokoll koostamise aeg ja koht;
- 2) protokoll koostaja ees- ja perekonnanimi;
- 3) selle õpilase ees- ja perekonnanimi, kellelt esemed või ained ära võeti;
- 4) äravõetud esemete või ainete loetelu;
- 5) õpilase ja protokoll koostaja allkiri.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud loetelusse kuuluvad esemed ja ained, mis õpilaselt ära võetakse, antakse allkirja vastu üle õpilase seaduslikule esindajale, posti- või muu saadetise saanud isikule või hävitatakse seadusega sätestatud korras, mille kohta tehakse käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud protokoll vastavasisuline märge.

(7) Pideva kasvatusliku järelevalve teostamiseks on õpilasel keelatud lahkuda kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli territooriumilt, välja arvatud kooli põhimääruses sätestatud juhtudel.

§ 6².Eraldusruum kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste koolis

(1) Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli õpilase võib paigutada rahunemiseks eraldusruumi, kuid mitte kauemaks kui 24 tunniks. Eraldusruumi paigutamise kohta koostab kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli direktor või tema volitatud isik viivitamatult motiveeritud käskkirja, mida kooli direktor või tema volitatud isik on kohustatud tutvustama õpilasele allkirja vastu käskkirja koostamise päeval.

(2) Õpilase võib paigutada eraldusruumi juhul, kui on otsene oht enesevigastuseks või vägivallaks teiste isikute suhtes ning suusõnaline rahustamine ei ole osutunud küllaldaseks.

(3) Eraldusruumi paigutamise kohta peetakse registreerimisraamatut, kuhu kantakse järgmised andmed:

- 1) õpilase ees- ja perekonnanimi;
- 2) eraldusruumi paigutamise põhjus;
- 3) eraldusruumi paigutamise algusaeg;
- 4) eraldusruumis viibimise aja lõpp;
- 5) selle koolitöötaja ees- ja perekonnanimi ning ametikoht, kelle järelevalve all õpilane eraldusruumis on;
- 6) arsti märge õpilase tervisliku seisundi kohta;
- 7) õpilaselt äravõetud esemete loetelu;
- 8) andmed käesoleva paragrahvi lõike 9 punktides 1 ja 2 nimetatud vestluste ja kohtumiste kohta;
- 9) andmed käesoleva paragrahvi lõikes 10 nimetatud vestluse kohta ning selle tulemus.

(4) Õpilase eraldusruumi paigutamisest teavitab kooli direktor või tema volitatud isik vanemat, eestkostjat või hooldajat viivitamatult pärast käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud käskkirja väljaandmist.

(5) Eraldusruumi, samuti õpilase esmaseid olmevajadusi rahuldava sisustuse tervisekaitse- ja ohutusnõuded kehtestab sotsiaalminister määrusega.

(6) Eraldusruumi paigutatavalt õpilaselt võetakse ära esemed, millega ta võib ohustada oma elu ja tervist.

(7) Eraldusruumi paigutatud õpilane peab olema koolitöötaja pideva järelevalve all.

(8) Eraldusruumi ei tohi paigutada haigestunud õpilasi. Õpilase haigestumisel eraldusruumis viibimise ajal tuleb õpilane üle viia meditsiinilisse isolaatorisse.

(9) Eraldusruumi paigutatud õpilasel on õigus:

- 1) vestelda koolipsühholoogi ja direktori või tema volitatud isikuga;
- 2) kohtuda vanema, eestkostja või hooldajaga;
- 3) lugeda kirjandust;
- 4) väljuda eraldusruumist koolitöötaja saatel.

(10) Pärast eraldusruumis viibimise aja lõppu vestleb koolipsühholoog, kooli direktor või tema volitatud isik õpilasega, et selgitada välja õpilase eraldusruumi paigutamist tinginud käitumise põhjused ning arvestada vestluse tulemusi edaspidises kasvatusprotsessis.

§ 6³.Kaebuse lahendamine

(1) Kui õpilane või tema seaduslik esindaja leiab, et õpilasele seaduse või selle alusel kehtestatud õigusaktiga antud õigusi on rikutud või vabadusi piiratud, on õpilasel või tema seaduslikul esindajal õigus esitada kaebus haridusministrile või maavanemale.

(2) Kaebus vaadatakse läbi ning selle tulemusest teatatakse kaebuse esitajale ja kooli direktorile 10 päeva jooksul kaebuse saamisest arvates. Kui kaebust on vaja täiendavalt uurida, võib haridusminister või maavanem kaebuse läbivaatamise tähtaega kuni 30 päeva võrra pikendada, teatades sellest kaebuse esitajale kirjalikult.»

§ 6.Paragrahvi 7 lõikes 3 asendatakse sõnad «noorsoopolitseiametniku või konstaabli» sõnaga «politseiametniku».

§ 7.Paragrahvi 8 lõike 2:

1)punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 5) alaealiste komisjoni määratud lastekaitsetöötaja;»;

2)punktist 8 jäetakse välja sõnad «lastekaitseinspektor või».

§ 8.Paragrahvi 12:

1)lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (2) Maavalitsuse juurde moodustatava alaealiste komisjoni isikkoosseisu kinnitab maavanem. Komisjoni kuuluvad haridus-, sotsiaal- ja tervishoiualaste töökogemustega isikud, politseiametnik, kriminaalhooldusametnik ja maavalitsuse koosseisuline teenistuja, kes on alaealiste komisjoni sekretär.»;

2)täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

« (6) Alaealiste komisjoni liikmel on keelatud avalikustada talle töö käigus alaealise kohta teatavaks saanud delikaatseid isikuandmeid.»

§ 9.Seadust täiendatakse §-ga 13¹järgmises sõnastuses:

«§ 13¹.Rahastamine

(1) Riigieelarvest rahastatakse maavalitsuse juurde moodustatud alaealiste komisjoni:

- 1) sekretäri töötasu;
- 2) majandamiskulud.

(2) Riigieelarves võidakse ette näha toetusi maavalitsuse alaealiste komisjonide kriminaalpreventiivsete arengukavade alusel mõjutusvahendite kohaldamise seotud kulude katteks.»

§ 10.Paragrahvi 14:

1)lõike 1 punktis 2 asendatakse sõnad «noorsoopolitsei ametnik või konstaabel» sõnaga «politseiametnik»;

2)lõike 1 punkt 7 tunnistatakse kehtetuks;

3)lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (2) Taotlus alaealise õiguserikkumise asja arutamiseks koos talle koolist või töökohast antud iseloomustuse ja sotsiaaltöötaja arvamusega tema perekonna kohta esitatakse alaealise elukohajärgsele alaealiste komisjonile.»;

4)lõike 3 punktis 1 asendatakse sõna «vanus» sõnadega «isikukood või sünniaeg»;

5)lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (4) Alaealiste komisjon arutab alaealise õiguserikkumise asja 30 päeva jooksul, arvates taotluse saabumisest, või lükkab arutelu edasi kooskõlas käesoleva seaduse §-ga 17.»;

6)täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

« (5) Kui isik jätab koos taotlusega esitamata käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nõutud andmed või dokumendid või kui taotluses on muid puudusi, määrab alaealiste komisjon taotluse esitajale esimesel võimalusel tähtaja puuduste kõrvaldamiseks, selgitades, et tähtjaks puuduste kõrvaldamata jätmisel võidakse jätta taotlus läbi vaatamata.»

§ 11.Paragrahvi 15 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (4) Alaealisele ja tema seaduslikule esindajale saadetas kutses informeeritakse neid käesoleva seaduse §-st 18 tulenevast alaealise sundtoomise võimalusest.»

§ 12.Paragrahv 17 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«§ 17. Alaealise õiguserikkumise asja arutamise edasilükkamine

(1) Alaealiste komisjon lükkab alaealise õiguserikkumise asja arutamise edasi alaealise, tema seadusliku esindaja või käesoleva seaduse § 15 lõike 2 alusel nimetatud isikute istungile mitteilumumise korral või § 14 lõikes 5 nimetatud juhtumil.

(2) Alaealiste komisjoni sekretär selgitab välja istungile ilmutata jäänud isikute puudumise põhjused ja võtab vajaduse korral tarvitusele meetmed, et tagada nende ilmutamine järgmisele istungile.

(3) Alaealise õiguserikkumise asja arutamist ei või edasi lükata rohkem kui 30 päeva vastava otsuse tegemisest arvates.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud aja möödumisel lõpetab alaealiste komisjon alaealise õiguserikkumise asja arutamise vastavalt käesoleva seaduse § 25 punktile 6.»

§ 13.Seadust täiendatakse §-ga 17¹ järgmises sõnastuses:

«§ 17¹.Alaealise õiguserikkumise asja arutamise korraldamine tema elukoha muutumisel

(1) Kui alaealine asub pärast taotluse esitamist elama teise alaealiste komisjoni tööpiirkonda, lahendab asja arutamist alustanud alaealiste komisjon alaealise õiguserikkumise asja lõpuni.

(2) Kui alaealise elukoht pärast taotluse esitamist muutub ega ole alaealiste komisjonile teada, lükkab alaealiste komisjon alaealise õiguserikkumise asja arutamise edasi.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud juhtumil on alaealiste komisjon kohustatud rakendama meetmeid alaealise elukoha väljaselgitamiseks.

(4) Kui alaealiste komisjon on rakendanud kõiki endast olenevaid meetmeid alaealise elukoha väljaselgitamiseks, kuid ühe kuu jooksul alaealise elukoha muutumisest ei ole alaealise elukohta välja selgitatud, lõpetab alaealiste komisjon alaealise õiguserikkumise asja arutamise vastavalt käesoleva seaduse § 25 punktile 7.

(5) Kui alaealine pärast taotluse esitamist asub elama välisriiki, lõpetab alaealiste komisjon tema õiguserikkumise asja arutamise vastavalt käesoleva seaduse § 25 punktile 8.»

§ 14.Paragrahvi 19 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

« (5) Kohtunik või prokurör, kes on esitanud taotluse alaealise õiguserikkumise asja arutamiseks, osaleb alaealiste komisjoni istungil soovi korral.»

§ 15.Paragrahvi 20:

1)lõike 1 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« 5) määrata alaealisele esindaja, kui tema seaduslik esindaja või alaealise poolt taotletud esindaja ei ole suuteline tema huvisid kaitsma või kui alaealise esindaja huvid ei ole kooskõlas alaealise huvidega. Esindaja kinnitab oma nõusolekut alaealise esindamiseks allkirjaga;»;

2)lõike 2 punktis 2 asendatakse sõnad «lõikes 2» sõnadega «lõikes 4».

§ 16.Paragrahvi 22 lõiget 1 täiendatakse punktiga 5 järgmises sõnastuses:

« 5) alaealiste komisjoni liikmete ettepanekud ja arvamused.»

§ 17.Paragrahvi 24 lõiget 1 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

« 4) kohaldatakse sundtoomist vastavalt käesoleva seaduse §-le 18.»

§ 18.Paragrahvi 25:

1)punktis 1 asendatakse sõna «arutatava» sõnaga «arutav»;

2)täiendatakse punktidega 6–8 järgmises sõnastuses:

« 6) kui alaealiste komisjon on alaealise õiguserikkumise asja arutelu edasi lükanud kuni 30 päeva ning selleks ajaks ei ole alaealiste komisjonile esitatud kõiki käesoleva seaduse § 14 lõigetes 2 ja 3 nimetatud andmeid ja dokumente;

7) kui alaealise elukoht ei ole alaealiste komisjonile teada;

8) kui alaealine asub elama välisriiki.»

§ 19.Paragrahv 26 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«§ 26. Alaealiste komisjoni otsuse vaidlustamine

Käesoleva seaduse § 3 lõike 1 punktides 1–8 nimetatud mõjutusvahendite määramise otsust ning alaealiste komisjoni toiminguid ja otsuseid võib vastavalt halduskohtumenetluse seadustikus (RT I 1999, 31, 425; 33, õiend; 40, õiend; 96, 846; 2000, 51, 321) ettenähtud korrale vaidlustada 10 päeva jooksul otsuse või toimingu tegemisest arvates.»

§ 20.Paragrahvi 29:

1)lõikest 2 jäetakse välja sõnad «Koolikorralduslike mõjutusvahendite rakendamise,»;

2)lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (3) Käenduse korra, vanema, kasuvanema, eestkostja või perekonnas hooldaja juures või lastekodus elamise kohustuse rakendamise korra, lepitamise korra, sotsiaalprogrammides või ravikuurides osalemise rakendamise korra, üldkasuliku töö täitmise korra ning meditsiiniliste vastunäidustuste loetelu, mille olemasolu korral alaealist ei suunata kasvatusse eritingimusi vajavate õpilaste kooli, kehtestab Vabariigi Valitsus või tema poolt määratud minister.»;

3)lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

4)täiendatakse lõikega 6¹järgmises sõnastuses:

« (6¹) Käesoleva seaduse §-s 6² nimetatud eraldusruum viiakse vastavusse sotsiaalministri määrusega kehtestatud nõuetega hiljemalt 2002. aasta 1. juuliks.»

II. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses(RT I 1993, 63, 892; 1999, 42, 497; 79, 730; 2000, 33, 195; 54, 349; 71, õiend; 95, 611) tehakse järgmised muudatused:

§ 21.Paragrahvi 4 täiendatakse lõikega 2¹järgmises sõnastuses:

« (2¹) Kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli suunatakse õpilane alaealiste komisjoni taotlusel kohtumääruse alusel alaealise mõjutusvahendite seaduses (RT I 1998, 17, 264) sätestatud alustel ja korras.»

§ 22.Paragrahvi 16 lõikes 2 asendatakse sõnad «kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste erikooli» sõnadega «kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste kooli».

§ 23.Paragrahvi 21 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

« (2) Kasvatuse eritingimusi vajav õpilane õpib ja täidab koolikohustust käesoleva seaduse § 4 lõikes 2¹ nimetatud koolis.»

III. Jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2001. aasta 1. juulil.

Riigikogu esimees Toomas SAVI